

שיחת השבת

גיליון א'

שבת הגדול ה'תש"פ

כלל ראשון פה סגור

ג' הסימנים הראשוניים של ה'סדר' הם: קדש ורחץ כרפס.

יש הרומזים: אתה רוצה להתקדש ולהתרחץ מהעבירות - 'כרפס' כלל ר'אשון פ'ה ס'גור.

ובאמת בתקופה זו שהוצאנו מבית הכנסת, עלינו להתבונן איך היינו כאשר היה אפשר להיות בבית השם.

וכל אחד מאיתנו יקבל על עצמו שכאשר נחזור בעזרת ה' לבתי הכנסת הנקראים 'מקדש מעט' נשמור על פינו.

בחומרת הדבר נביא מה שכתב הש"ע (סימן קכ"ד סעיף ד'):

"כשש"צ חוזר התפלה, הקהל יש להם לשתוק ולכוין לברכות שמברך החזן ולענות אמן. ואם אין ט' מכוונים לברכותיו, קרוב להיות ברכותיו לבטלה. לכן כל אדם יעשה עצמו כאילו אין ט' זולתו, ויכוין לברכת החזן" עכ"ל.

ממשיך הש"ע (בסעיף ז') וכותב:

"לא ישיח שיחת חולין בשעה שש"צ חוזר התפלה, ואם שח הוא חוטא, וגדול עונו מנשוא, וגוערים בו" עכ"ל.

וכבר העירו שלשון גדול עונו מנשוא אין לו אח ורע בשאר המקומות בש"ע.

וב'פסקי תשובות' הביא בשם 'הגן דרך משה' שטעם חומרתו הכבידה וזה לשונו: "ונראה לי כוונת השו"ע שהוא כמו רוצח שנהרגים על ידו כמה בניס וכו' ועל כן חטאו גדול כמו חטא קין שהרג לאחיו וגדול היה עונו מנשוא עכ"ל. (א"ה: היינו שהלשון הזאת כתובה אצל קין שרצח את הבל "ויאמר קין אל ה' גדול עוני מנשא", וכן כאן השתמש הש"ע בלשון הזו על מי ששח שיחת חולין בשעת החזרה).

וה'פסקי תשובות' הביא בהערה שם בשם האגה"ק להאדמו"ר מוהרד"ב מליובאוויטש זי"ע בנו דשו"ע הרב שכתב כך:

"אשר כל הקטרוגים למעלה ולמטה בבני חיי ומזוני הכל בא מזה אשר כל איש לשונו תהלך בארץ בעת תפילות הציבור".

מדוע שמו של משה רבנו לא נזכר בהגדה?

נשאלת השאלה: מדוע בכל ההגדה לא מופיע שמו של משה רבנו? (נכון הדבר שמובא הפסוק "ובמשה עבדו" אבל זה לא חלק מסיפור ההגדה).

מובא בשם האדמו"ר מבעלז זצ"ל תירוץ על שאלה זו: מיהו הראשון שסיפר את ההגדה? - משה רבנו, כמו שכתוב "ויספר משה ליתרו את כל אשר עשה ה'

לפרעה ולמצרים", ומשה מחמת היותו עניו ודאי לא סיפר על עצמו. לכן שמו אינו מופיע בהגדה.

עוד מהענוה של משה רבנו ראינו בפרשה הקודמת (ויקרא) - שהא' של 'ויקרא' קטנה, והסביר זאת 'בעל הטורים' שמשה היה גדול ועניו לא רצה לכתוב אלא "ויקר" לשון מקרה כאילו לא דבר הקדוש ברוך הוא עמו אלא בחלום, כדרך שנאמר בבלעם ואמר לו הקדוש ברוך הוא לכתוב גם האל"ף, ושוב אמר לו משה מחמת רוב ענוה שלא יכתבנה אלא קטנה יותר משאר אלפי"ן שבתורה וכתבה קטנה.

אגב, דבר נפלא ביותר מובא בעניין הא' הקטנה הזו:

הפרשה הקודמת מתחילה כך "ויקרא אל משה וידבר ה' אליו" בגיליון 'באר הפרשה' לרבי אלימלך בידרמן מובא שלכאורה הסדר בפסוק היה צריך להיות כך "ויקרא ה' אל משה וידבר אליו" בכדי להודיענו מיד מיהו הקורא. ומדוע איחר לכתוב תיבת ה' רק לאחר 'וידבר' ומביא תירוץ בשם ה'בית אברהם' כי תיבת 'ויקרא' נכתבה בא' קטנה, ונחשב הא' כמי שאינו, והכוונה של הפסוק היא 'ויקר אל משה' בכל מה שקרה והיה למשה - הבין ש'וידבר ה' אליו' שהשם מדבר אליו ולא פלוני עשה לו ואף הוא לא גרם לעצמו רע, אלא הכל בשליחות השם.

טעם שההגדה פותחת בלשון ארמי

תחילת ההגדה בלשון ארמי "הא לחמא עניא", מסביר זאת מרן הרב עובדיה זצ"ל עפ"י הכלל שמלאכי השרת לא מבינים לשון ארמית ולכן אם הוא מתפלל על החולה שלא בפניו יבקש בלשון הקודש, אבל אם מתפלל בפניו יכול לבקש בכל לשון שירצה כי השכינה עימו, ואין צריך שמלאכי השרת יכניסו את תפילתו.

כמו כן בעניין ההגדה תיקנו הפסקה הראשונה שבתחילת ההגדה בלשון ארמי, להדגיש מה שכתוב בזוהר (שמות מ:) שהקדוש ברוך הוא בעצמו יבוא לשמוע סיפור יציאת מצרים מפי בניו, ואין לנו כל צורך למלאכי השרת, כי השכינה עימנו.

*בית הלל ונתפטר בעזרת טובות,
נתנאל דבי, מחבר הספר "יקרה היא מפנינו" על התורה*